

3. Цивільний кодекс України: зі змінами та допов. на 25 серпня 2010 року. – К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. – 260 с.

4. Pretnar, B. *Intelektualna lastina v sodobni konkurenci in poslova nju: pravne osnove, ekonomska analiza i podjetniski cilji* [Text] / B. Pretnar. – Ljubljana: GV Založba, 2002. – 239 p.

5. Полюяктова О. В. Інтелектуальна власність та інтелектуальний потенціал. – Вісник соціально-економічних досліджень. – 2003. – Вип. 15. — С. 250–254.

6. Convention Establishing the World Intellectual Property Organization (Signed at Stockholm on July 14, 1967 and as amended on September 28, 1979) [Electronic resource] // World Intellectual Property Organization. – Available at: \www/ URL: http://www.wipo.int/treaties/en/convention/trtdocs_wo029.html

7. Волков, О. І. Економіка й організація інноваційної діяльності: підруч. // О. І. Волков, М. П. Денисенко, А. П. Гречан та ін.; під ред. О. І. Волкова, М. П. Денисенка. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 960 с.

8. Ковальчук, Т. Г. Класифікація об'єктів інтелектуальної власності в Україні: зб. наук. пр. – Формування ринкових відносин в Україні. – 2004. – Вип. 1(32). – С. 75–80.

9. Бурлуцький О.В. Розгляд проблеми захисту права на наукове відкриття в умовах НТП України. – Часопис Київського університету права. – 2013. – №4. – С.246-249.

10. Когут Н.Д. Прогалини та аномалії в праві інтелектуальної власності. – Часопис Київського університету права. – 2015. – №1. – С.208-212.

УКРАЇНСЬКІ ВІНАХІДНИКИ ЗА КОРДОНОМ

*Волкова С. П.,
ст. викладач кафедри УДІД,
ДВНЗ «Придніпровська державна академія
будівництва та архітектури»
м. Дніпро, Україна*

Упродовж багатьох років відбувається міграція науковців і винахідників з України, що становить загрозу як економічній безпеці, так і безпеці держави в цілому. Важливу роль в інноваційному розвитку країни відігравали й відіграють винахідники, адже вони є носіями технологій та рушіями перетворень і розвитку в техніці й промисловості.

Україна здавна відома як джерело інтелектуального поповнення країн Європи та світу. Тут народжуються винахідники, геніальні ідеї яких, поповнюють скарбницю світової спадщини.

Світові широко відомі імена Ю. Кістяківського, І. Сікорського, М. Янгеля, С. Корольова, М. Остроградського та багатьох інших науковців, винахідників, але мало хто знає, що вони родом з українських земель, бо кожен у свій час був змушений мігрувати. Значимими причинами еміграції були й деякі залишаються й нині: економічна й політична залежність держави, нестабільність суспільного життя, порушення прав людини, політичні переслідування, війни, низький рівень соціального забезпечення, економічна нерівність, бідність, відсутність відповідних умов для професійного розвитку тощо.

Українська еміграція пройшла трьома хвилями – з другої половини ХІХ століття до початку Першої світової війни, у міжвоєнний період, після Другої світової війни та з проголошенням Україною незалежності, розпочалася нова четверта хвиля переселення з України, яка посилилася з початком анексії Криму та війни на Донбасі у 2014 році.

Як говорив Тарас Шевченко: «У кожного своя доля і свій шлях широкий». За кожною особистістю стоїть індивідуальність за якою можна й потрібно вивчати минуле свого народу, розбудовувати й зміцнювати свою державу, показувати світові здобутки сьогодення й гордитися славними попередниками.

Борис Грабовський народився 1901 року у м. Тобольську, де відбував заслання його батько – український поет Павло Грабовський. У 1924 році закінчив Середньоазіатський інститут у Ташкенті. 26 липня 1928 року він уперше у світі реалізував спробу передачі на відстань рухомого зображення електронним способом, ставши винахідником електронного телебачення. В той час, коли в Україні був Голодомор він мігрував до м. Бішкек, де сконструював малолітражний вертоліт, трикрилий планер, самохідний човен

без двигуна, а ще розробляв прилад «штучного зору» для сліпих. Винаходи Б. Грабовського почали широко застосовуватися лише у 1960-х роках.

Зельман (Соломон) Ваксман народився 1888 року у с. Нова Прилука поблизу Вінниці. В 1911 році після смерті матері переїхав до США. В 1915 році одержав ступінь магістра природничих наук і займався вивчення мікробіології ґрунту. З. Ваксман відкрив 18 антибіотиків, зокрема актиноміцин (1940 року), стрептоміцин (1944 року), неоміцин (1949 року). У 1952 році він був нагороджений Нобелівською премією з фізіології та медицини «за відкриття стрептоміцину, першого антибіотика, ефективного при лікуванні туберкульозу» [5, С. 16].

Володимир (Вільям) Джус народився 1895 року у с. Чернихівці на Галичині. У 1914 році разом із батьками емігрував до США. Став одноосібним автором замка-закріплювача, названого ним «Джус Фестенер». Перші 16 закріплювачів виготовив за 4 долари для Амфібен Ейкрафт Компані. В 1933 році він профінансував будівництво власної фабрики «Джус Фестенер Коінк», потім відкрив фабрики у Великій Британії, Франції і Канаді. Після війни його винаходи застосовували у виробництві вагонів, автобусів, ракет, кораблів, електропристроїв, в ортопедичній хірургії. В 1948 році Володимир Джус заснував Український Інститут Америки, який допомагав українським емігрантам влаштуватися у США і пристосовуватись до умов американського життя.

Сергій Виноградський народився 1856 року в Києві. Закінчив фізико-математичний факультет Санкт-Петербурзького університету, опісля почав вивчати мікробіологію. У 1885 році виїхав до Страсбурга. В результаті наукових досліджень відкрив процес хемосинтезу мікроорганізмів, що доводить можливість отримання енергії шляхом окислення сірководню і використання її для асиміляції вуглецю. До того єдиними автотрофними організмами вважалися всі рослини зеленого кольору. У 1912 році С. Виноградський повернувся з Росії й почав вивчати проблеми землеробства і ґрунтознавства. Однак після революції 1917 року емігрував до Швейцарії,

потім до Белграда, а у 1922 році виїхав до Франції, де вивчав аеробний процес розкладу целюлози й розробив фундаментальні положення загальної мікробіології щодо біохімічної діяльності мікроорганізмів.

Богдан-Тарас Гнатюк народився 1915 року в Заліщиках. Навчався в технічному університеті у Данцигу (Німеччина), працював у Віденському університеті в галузі швидкохідної аеронавтики та турбореактивних двигунів. Він брав участь у створенні міжконтинентальних балістичних ракет. Є один з головних творців американських ракет «Трайдент», що в перекладі українською означає «тризуб». Завдяки ефективності цих ракет сьогодні на підводних човнах розміщено третину атомних боєголовок США. Б. Гнатюк обіймав посаду експерта-консультанта Національного управління аеронавтики та космонавтики США (НАСА).

Любомир Романків народився 1931 року в Жовкві на Львівщині. У 1957 році закінчив Альбертський університет у Канаді, а у 1962 році – Массачусетський технологічний інститут. У 1955 році став інженером хімії, а з 1962 року – ще й доктором металургії й матеріалів. У 1965 році винайшов процес будови індуктивних і магнітно-опірних мікроголовок для записування інформації, на основі яких були створені жорсткі диски та перші персональні комп'ютери. Також увів електрохімічну технологію у створення комп'ютерів. Є автором і співавтором понад 60 патентів.

Макс (Максиміліан) Левчин народився 1975 року в Києві. У 1991 році його сім'я емігрувала в США. Закінчив Іллінойський університет в Урбана-Шампейн у 1997 році. Співрозробник найбільшої платіжної системи світу «PayPal». У 2004 році Макс Левчин запустив власний стартап Slide, головною розробкою якого був сервіс зручного відображення великої кількості фотографій для користувачів соціальної мережі MySpace. Пізніше Slide переорієнтувалася на створення соціальних сервісів для MySpace і Facebook.

Наша країна, входячи в тридцятку країн світової інтелектуальної еліти на початку минулого століття, згідно з рейтингом в Індексі глобальної

конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index, GCI) Всесвітнього економічного форуму у 2019 році посідає лише 85 місце із 141 [6]. У 2018 році держава знаходилася на 83 сходинці зі 140 [3, С. 8,10]. У висновку 2019 року вказано також, що за рівнем впровадження технологій Україна посідає 78 місце (було 77), зі здатності до інновацій – 60 (було 58).

Необхідно розробляти національні програми підвищення ефективності інноваційного розвитку, виділяти державні кошти чи долучати інвесторів, давати можливість науковцям, дослідникам, винахідникам залишатися та стимулювати їх до пошуку нового – для того, щоб Україна посідала найвищі сходинки світових рейтингів, зрушивши власну економіку у бік інноваційних технологій.

Список використаних джерел:

1. Аблицов В. Галактика «Україна». Українська діаспора: видатні постаті. – К.: «КИТ», 2007. – 436 с.
2. Сергійчук В. Що дала Україна світові. – В.: ПП Сергійчук М. І., 2015. – 516 с.
3. Стан інноваційної діяльності та діяльності у сфері трансферу технологій в Україні у 2018 році: аналітична довідка / Т.В. Писаренко, Т.К. Кваша та ін. – К.: УкрІНТЕІ, 2019. – 80 с.
4. Українські вчені за кордоном // <http://www.logos.biz.ua/proj/vynahid/vol2/010.php>
5. Шалаева Г.П. Кто есть кто в мире. – М. : Филологическое общество «СЛОВО»: ОЛМА-ПРЕСС, 2003. – С. 219-220.
6. The Global Competitiveness Report // http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf